

అభినవసరస్వతి

[మాసపత్రిక]

నాగరఖండ స్వర్ణకావ్యవహారాది బహుగ్రంథకర్తయగు

జానపతి పట్టాభిరామశాస్త్రిచే

బ్రచురింపబడుచున్నది.

గుంటూరు.

సంపుటము { 1942 నం. జనవరి నెల 15వ తేది } సంచిక
83 { } 10

విషయములు.

౧. త్యాగరాజ మహోత్సవము
౨. గీతాధర్మము
౩. ఆంధ్రభాష
౪. పోతరాజుగారు నిజామురాష్ట్రమువారే
౫. యుద్ధము - ఇండియా
౬. ఆంధ్రయోగవాసిష్ఠము [117-120 పుటలు] మద్దూరి పాంబయ్యగారు
౭. ఇల్లాలు [121-124 పుటలు] దంట్ల లక్ష్మీకాంధరరావుగారు
౮. గురుచరితము [37-40 పుటలు] సంపాదకుడు

చందానిర్ణయము సంవత్సరమునకు

ప్రకాశకమునకు	రూ 25 0 0	సహాయకులకు	రూ 5 0 0
పోషకులకు	10 0 0	చందాదారులకు	రూ 5 0 0

Printed at the Chandrika Press, Guntur,
and published at Guntur by the Editor, Astavadhani
Janapati Pattabhirama Sastry,
author of Nagarakhandam, Swarnakaravyavaharam
etc., etc.

రాజపోషకులు.

శ్రీమంతు, రాణి అదిలక్ష్మి దేవమ్మ బహదరుగారు,
గత్యావశంసానము.

ప్రధానపోషకులు.

- ౧ శ్రీశ్రీ జగద్గురు, అభినవోద్ధండ విద్యాశంకర భారతి
స్వాములవారు, పుష్పగిరి
- ౨ తంగడ నరసింహారావుగారు, కరణము, మోర్జంపాడు.
- ౩ ఆర్. రామారెడ్డిగారు, దైవముడిన్నె.
- ౪ రాజా సురభి వెంకటరత్నంబ బహదరుగారు,
రాణి, ఆఫ్ జటప్రోలు, కొల్లాపురము.
- ౫ శ్రీశ్రీ లక్ష్మీనరసింహస్వామివారు, యాదగిరి.
- ౬ రాజా రఘునందనసింగుగారు, నెల్లట్ల.
- ౭ శ్రీశ్రీ జగద్గురు నచ్చిదానందాభినవశంకర భారతిస్వాములవారు,
హంపి.
- ౮ లింగాల రంగారెడ్డి దేశములుగారు, గణపురము.
- ౯ రామచంద్రారెడ్డి దేశములుగారు, ఇమనూరు.

పోషకులు.

- ౧ జాగర్ల మూడి కుప్పస్వామినాయుడుగారు, కారంచేడు.
- ౨ రాజా కందుకూరు బాలకౌర్యవ్రాసాదరావు బహద్దరు
జమీందారుగారు - దెవిడి
- ౩ తాండ్ర వెంకటకృష్ణారెడ్డి దేశములుగారు, బసవాపురము.

- 1 జానపాటి రత్నయ్యగారు. గట్టుతుమ్మన
- 2 చింతలపాటి సుబ్బారావుగారు. ఆయిలకంపెని. సికింద్రాబాదు
- 3 సోమరాజు పరాంకుశరావుదేశపాండ్వాగారు. మేడిపల్లి
- 4 శీలం అలవాలరెడ్డిగారు. పోలేపల్లి
- 5 బైద్య రామశర్మగారు. మల్లేపల్లి
- 6 బుద్వెలు వెంకటాశ్రీరావుగారు. జిల్లాపేష్కారు, నల్లగొండ
- 7 లింగాల వెంకటరెడ్డిదేశముఖుగారు. మంచవరము
- 8 కొత్తాల్లి కిషోరావుదేశముఖుగారు. ఉప్పరపల్లి
- 9 ఏలూరు మణిక్యరావుగారు గవిచెర్ల
- 10 దోగ్గిణా సోమయ్యగారు. సర్వవరము
- 11 నారపరాజు రాఘవరావుదేశపాండ్వాగారు. కందిబండ
- 12 కంచిరాజు రామకృష్ణారావుగారు. పట్వారి వల్లారెడ్డిగూడెము
- 13 వెలమకన్ని లక్ష్మీనారాయణశాస్త్రిగారు. శోభనాద్రిగూడెము
- 14 తంగెడ వెంకటనారాయణరావుగారు. కరణం. తంగెడ
- 15 చింతలపాటి రామమూర్తిశాస్త్రిగారు. గుడివాడ
- 16 తిరుక్కోవల్లూరు చక్రపాణిగారు. రెవ్రూటింగాఫీసరు. గుంటూరు
- 17 వంగపల్లి నీలకంఠముగారు నిజాంరాష్ట్రసనాతనధర్మసభాకార్యదర్శి
సికింద్రాబాదు.
- 18 గుడిమెళ్ళ రామానుజాచార్యులుగారు ముక్తికల్యగ్రహారము
- 19 ఆర్. పుట్టప్పగారు. హెడ్ క్యాషియర్,
ఇంపీరియల్ బ్యాంక్ ఆఫీసు, ఆదోని.
- 19 (ఎ) వెంకటరావిరెడ్డిగారు పాల్లపల్లి
- 20 బలుసు బుచ్చిసర్వారాయుడుబహదూజమిందారుగారు.
కపిలేశ్వరపురము
- 21 గొడుగుల నారాయణమూర్తిగారు. కొప్పర్తి
- 22 పిశుపాటి సీతారామయ్యగారు. ఇంకొల్లు
- 23 వ్యాకరణము వెంకటేశ్వరసిద్ధాంతిగారు. గుంటూరు
- 24 పెద్దిభట్ల వీరయ్య బి. యే. బి. యల్ గారు. బెజవాడ
- 25 భాగవతుల వెంకటరామశర్మగారు. కొల్లూరు
- 26 తాడేపల్లి రాఘవనారాయణశాస్త్రిగారు. చందోలు
- 27 చెరుకుపల్లి నరసింహశాస్త్రిగారు. వలివేరు

- 28 వత్సం భోగపుశాస్త్రిగారు. రిబైడ్డుడిస్ట్రిక్ లెక్చరు, గుంటూరు
 29 సోమిని కామేశ్వరరావుగారు. అడ్వకేటు. రాజుగుండి
 30 అద్దంకి సింగరాచార్యులయ్యవార్లంగారు. తక్కెళ్ళపాడు
 31 తిరుమలరావుగారు. చట్యూరి. దేమె
 32 నరసింగరావుదేశాయిగారు. లింగన్నపేట
 33 ఉప్పల రంగారావుదేశపాండ్వాగారు. తాడూరు
 34 తూరుపు మెట్టయ్యగారు. సిద్దిపేట
 35 నరసారెడ్డిమొకద్దంగారు. నాచారము
 36 కూడ వెంకటరామారెడ్డిదేశముఖుగారు. ఇటికాలపల్లె
 37 తాండ్ర రాజారెడ్డిదేశముఖుగారు. అంకిరెడ్డిపల్లె
 38 మరుకూకు నారాయణశాస్త్రిగారు. సాంతురంగాశ్రమము
 39 తేకులపల్లి కృష్ణారెడ్డిగారు. కేశవాపురము
 40 నీలా నరసయ్యగారు మర్చెంటు సికింద్రాబాదు
 41 జాలా వెంకటరామారావుదేశముఖుగారు. సింగరము
 42 సీతారామారావుదేశముఖుగారు. జాలిగామ
 43 రాయప్రోలు సుబ్బారావుగారు. ప్రాధెనర, యూనివర్సిటీకాలేజి
 హైదరాబాదు
 44 యస్. వి. ఆప్పారాచార్యులుగారు. వనపర్తిసంస్థానము
 45 వల్లెల్ల రాఘవులుగారు హైదరాబాదు
 46 వాజపేయయాజుల రామసుబ్బారాయుడు, బియ్యేగారు.
 జటప్రోలుసంస్థానము
 47 ఇంద్రకంటి నరసింహయ్యగారు. కర్నూలు
 48 ఇంద్రకంటి కృష్ణమూర్తిశాస్త్రిగారు. కర్నూలు
 49 అబ్బరాజు లక్ష్మీనారాయణరావుగారు. కొనికీ
 50 సరిపల్లె విశ్వనాథశాస్త్రి యంయేగారు. ప్రాధెనరనైజాంకాలేజి
 హైదరాబాదు
 51 పాటిలు కేశవరెడ్డిగారు. విలేజీమునసబు, మొలగపల్లి
 52 పాలపర్తి రామబ్రహ్మముగారు. ఆయిలుకంపెనీ, బెజవాడ
 53 ఇటికాల రాజేశ్వరరావుగారు. వకీలు. కంభంమెట్టు
 54 జమలాపురము వెంకటేశ్వరరావుగారు. వకీలు, కంభంమెట్టు
 55 కొమరగిరి రామచంద్రరావుగారు. సూర్యాపేట

అభినవనరస్యతి

సంపుటము

33

వృష సం॥ పుష్యమాసము

1942 జనవరి 15 తేది

సంచిక ౧౦

—♦ శ్యామరాజు మహోత్సవము —

ఆయ్యది యథాపూర్వకైభవముతో జైనయది. పాపట్ల హనుమచ్ఛాస్త్రిగారు విరాట్ట శంకరశాస్త్రిగారు బోలవరము రామచంద్రరావుగారు సంగీతవిద్వాంసులు. వీరు మువ్వయరు సంగీతశాస్త్రీచార్యులగు త్యాగయ్యగారి కృతులను దదితరములను బాడి సభా స్త్రావలు బాల సంతోషపెట్టిరి. చల్లపల్లి పంచనాదముగారు గొడుగుసింహము లక్ష్మణాచార్యులుగారు బిడేలును ముత్తేపు రుగాచార్యులుగారు మధురకవిగారు మద్దలను వాయిచుచు గానమునకు గౌరవమును గాతలను విశ్రాంతిని గల్గించి వియవారివలకు గలిగించిన విందు విస్మయపరమిది. శ్రీరామరాజు రాగచాధన్యగుప్రభువులు వేద గానముచే విద్యనర్జనములు కూరించిరి. ఆడుసుకుల్లి నారాయణరావుగారు, బాపూడి శ్రీరామమూర్తిగారు పెద్దింటి సూర్యచారాయణశిష్యులుగారు బుద్ధవరపు కురంగేశ్వర రావుగారు హరికథాకళనముచే నందఱు నానందపఱచిరి. చిలుకూరు శ్రీరాములుగారు కథాగానముల పర్చించియు స్వాంధీకృతానందరామాయణవద్యములు వినిపించియు గవితామృతమును బిచిచూపిరి. పుచ్చా సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారు పూర్వోక్తాఖిల సభాంతములను వాని మంచివెడ్డలను సంగ్రహముగా సమ్యులకు విమర్శపూర్వకముగా విదితము చేయుటయే కాక ప్రత్యేకముగా గానసాహిత్యములగూర్చి కడుజరిపించిరి. ఆంధ్రవ్యవిద్వాంసులును బాల్గూనిరి. గానముచేయుటకు కృతులుమొదలైనవి యర్థమగు రీతి నిలువవలసినచోట నిలుపుచునే తాళలయమేళనపూర్వకముగా దజ్జన్యానందమును దా మనుభవించి వరులకుఁ జందిపెట్టవలెనని ప్రతిపాదించిరి. హనుమచ్ఛాస్త్రి శంకర శాస్త్రిప్రభువు లందు కొకింత భిన్నముగాను ననుపాలముగాను జరిపించిరి. సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారు సూచించినదే ముష్టునని యనిపించెడిని. సంగీతసాహిత్యముల రెంటును సమ్యక్ప్రవేశముగల పండితులకుఁ దైరీలిఁ బాడుట కష్టసాధ్యము కాకపోవచ్చును. యతిపాదస్థానములమాక్రమే నిలుపుచుఁ జదివేమి వద్యపు టర్క మందఱకు నగాగ్రవ్యా మ్రైట్లు సంగీతమును సాహిత్యమును బోషించుచు బాడబడనవచ్చును శోభిత్వి త్రములకు సుగమార్థ మగుచుండదనియే యన్యుదభిప్రాయమును. ఈవిషయమంతలోఁ దేలువది కాదు. లంక లక్ష్మీనారాయణశాస్త్రిగారు, ఇంటూరు సీతారామశాస్త్రిగారుమున్నగు నిజరవిద్వాంసులును వీయుత్సవమున కరుజెంచి యాయావిషయముల నాశంధించుచును సావధిప్రాయముల వెల్లడించుచును సభల కలంకారముగా నుండుచు వచ్చిరి. కేవలము కథాగానశోభనముతూహలముచే వచ్చినవారయ గావలసినంతమంది కలరు. ఇందఱకు సీమూతుదినములు విందొనరించి వివిధరీతుల నానందింపఁజేసిరి. ఈయాజమాన్య మంతయు సంగరేణికాలిసుఖో సుప్రసిద్ధన్యాయవాదులగు గొట్టుపర్తి సుబ్బారావుగారిది. వీరీయుత్సవము 18సం॥లనుండి యవిచ్ఛిన్నముగ నాచరించుచున్నారు. వీరు న్యాయవాదులే కాక న్యాయప్రవర్తకులు, సనాతనధర్మగురులు, కవులు, గాయకులు, మహోదారులు. అందువలననే యంతకాలమునుండియు ద్యాగరాజోత్సవము లవిచ్ఛిన్నముగా సాగించుచున్నవారు. ఉత్సవమున కాహ్వానింపఁబడిన కథక గాయకు లందఱును

ద్యాగరాజభక్తులే. కనుక వారు కట్టుమలకానపడి వచ్చువారు కారు కాని యైనను సుబ్బారావుగారు వారిని యుభోచితనత్కారములచే నానందింపజేసి యానానూనవ్య యము లిచ్చి పంపుదురు. వారినే కాక వచ్చినవా రందఱును నవస్త్రయము నృప్తా న్నపరితృప్తులం గావించురు. పెండ్లిచేరంటిములు మొదలగు పెద్దకార్యములలోగూడ మిల్లిగంటెలతో కేయివడ్డించు నిజామురాష్ట్రములోనిజే సింగరేణికాలనీసు. అయినను నాజ్యప్రవాహశిష్టమను బక్కాన్నభూయవ్యమును నై సుబ్బారావుగారి యన్నదానము శోభింపఁగలుగుచున్నది. ఆన్నదానముతోపాటుపహరసాకర్యమును రెండుపూటలు జరుపఁబడును. కాశీయవహులకైన నేమి భోజనమునకైన నేమి, ఆస్తియు 4లూట లాహారము. ఇంతక్లాఘ్యముగా సీయత్సవము జరుపు సుబ్బారావుగారికి రెండుమూడు సం॥ల నుంచి యూరోగ్యాభావ మేర్పడి యలమటింపవలసినవైనది. శ్రేయాంసి బహు విఘ్నాని. ఆయనారోగ్యముచే నాదాయ మంతగా లేమినిగాఁజోలు నీవత్సర ముత్సవము మానుకొనుటకే మరెట్టిరంటకాని వారి స్నేహితులు కొందఱు బహుకాలమునుండి జరుగు పరమోత్సవమును మానవలదని కొంత తోడుపడి ప్రోత్సహించిరంట. ఎట్లయిన నేమి ? ఈయేటి యుత్సవమును యథాప్రకారముగా నతివైభవముతో నైనయది. వరంగేశ్వరరాయాదుల కథాగానములు గణపత్సరముల గృతస్తుతులే కనుకఁ గొత్త వారివిషయము కొంత కొనియాడుటవసరము. విస్తరభీతిని విధానవలసినవైనది. ఎఱ్ఱం విశ్వనాథగుప్తగా రేవో కొన్ని పద్యములు త్యాగరాయలనుగూర్చి చెప్పి ముద్దించించు కొనివచ్చిమాడఁ బఠించిరి. చిలుకూరు శ్రీరాములుగారు పెద్దింటి సూర్యనారాయణ దీక్షితులుగారి హరికథానంతర మిక్కిందిపద్యమును గీర్తించిరి.

మ.. అమృతస్యంది కవిత్యవైభవము, బ్రహ్మానందముం గూర్చు గా
నము, సందర్భవిశుద్ధభావములు, విజ్ఞానప్రదంబైన బో
ధము నీసత్కథయందునక విని సముద్యతృప్తిభ్రమముం బొందినా
రము పెద్దింటిశుభాన్వయాభిరణ! ఆర్థా! సూర్యనారాయణా!
అధఃప్రకటికృత మస్మదీయము.

సీ. యుష్మ దాకృతిఁ జూడ నొప్పెడి శాంతభా
వమె మూర్తిదాలిచి వచ్చినట్లు,
వాక్కు గన్గొందమా వజ్రుల జుండనశీత
లంబు విధేయంబు లలీత మగుచు,
కవిత వీక్షింతమా కమ్రంబుం బౌధంబు
సుగమంబును మఱి శోతృతతికి,
విషయంబు నెంతమా విష్ణుభక్తిజ్ఞాన
వై రాగ్యముల నలవఱుపఁగలది,
వీనికన్నిటికిం దోడు గానరసము
ముమ్మరంబుగా మోదాద్ధి ముంప సభసు
రామదాసకథం జెప్పి తేమియందు
అహహ! పెద్దింటి సూర్యనారాయణార్య!

—◆ గీతాధర్మము —◆

(శిష్టా నూర్యనారాయణశాస్త్రీగారు)

భగవద్గీతను గుఱించి పండితు లనేకు లనేకరీతులుగా ... వ్యాఖ్యానములను రచించిరి. ఇట్టివలె పండితులు కొందఱు గీత జాప్యముతానంతరమున రచింపఁబడినదనియుఁ గొందఱు బ్రహ్మసూత్రములు వ్రాయఁబడినపిదప వ్రాయఁబడియెననియుఁ జెప్పుచున్నారు.

భారతయుద్ధసమయముననే భగవద్గీత యుత్పత్తి యగుటచే బుద్ధునకుఁ బూర్వము వందే పుట్టినదని ... తెలియు ... గీతకు బ్రహ్మసూత్రములకుఁ గర్త యొక్కఁడే యగుట నూత్రముల భావము మనంబునం దుంచుకొనియే గీత వ్రాసియుండవచ్చును. లేదా, గీతాభిప్రాయము ను...ంచుకొని సూత్రముల వ్రాసియుండవచ్చును. ఎట్లు వ్రాసినను నిందుఁ బ్రతిబంధ మేమియు నుండదు.

...కృష్ణుని హృదయమే భగవద్గీతయనియు నిది కురుపాండవయుద్ధప్రారంభమున శ్రీకృష్ణునిచే నర్జునున కుపదేశింపఁబడినదనియు స్పష్టముగాఁ దెలియుచునే యున్నది.

“... జీవాత్మ పరమాత్మలకు భేదములేదు, ఈరెంటి యేకత్వ ... జ్ఞానము... కలిగినఁగాని మోక్షము సిద్ధియగుట దుర్లభము, ఏకము నిత్యము నగు బ్రహ్మముకంటె స్వతంత్రము సత్యము నైన రెండవ వస్తు మేమియు లేదు. నేత్రములకు గోచరించు భేదము మాయ యాభాస ... ఇటువంటి బ్రహ్మత్వైక్యజ్ఞానము గలుగుటకు మానవుఁ డాశ్రమవిహితముగా సర్వకర్మలుఁ జేసి తుదకు సన్యాసాశ్రమమునఁ బ్రవేశింపవలయును. ... కర్మజ్ఞానములు రెండును ... పరస్పరవిరుద్ధములైనవగుటఁ గర్మసంబంధసర్వవాస నలు వదలివఁగాని బ్రహ్మజ్ఞానపూర్ణత్వము సిద్ధింపదు. ఈసిద్ధాంతమే ... ప్రతిపాదించుఁ బడియున్నదని ... గీత...కు...శంకరులు ... భావ్యమరచించిరి...వారి యనంత రము నుమారు రెండువందలయేఁబడినతర్జునులకు రామానుజు లవతరించి భగవత్పూజ్య పాదుల ... వాదము నద్వైతసిద్ధాంతము సత్యములు కావనియు జీవుఁడు జగత్తు నీశ్వరుఁడు నను మూడుతత్వములు భిన్నములయినను జీవుఁడు జగత్తు ... శరీరముగా నుండుటచే జడచిద్విశిష్టుండగు నీశ్వరుఁ డొక్కఁడేయనియు ... రెంటికి నైక్యముగ ... విశిష్టాద్వైతమే గీతలయందుఁ బ్రతిపాదించఁబడియున్నదనియు భావ్యమువ్రాసి యున్నారు. వారి తరువాత మధ్వాచార్యులవారు ... ద్వైతమే ... పృతిపాదించుఁ జడియున్నదని ... భావ్యమరచించిరి. కాని ... శంకరాచార్యమతమే గీతాసూత్రయ మనుటలో సంశయములేదు ... కృష్ణునకు మిత్రుఁడు జగదేకవీరుఁడు నగు నర్జునుఁడు ... యుద్ధమున బంధుహింస ... చేయుటా ? చేయకపోవుటా ? అను బలవత్తర విచారము...తో...కర్తవ్యము తోఁచనివాఁడై...శరణుఁజొచ్చిన...భగవంతుఁ...డు గీత నుపదేశించి...పృథ్వితిహర్షమున...పగ నర్జునునట్లు కావించెను. ... విధివిహిత కర్మల...నిష్కామముగాఁ జేయుటే యుత్తమ మను కలంపుతో శ్రీకృష్ణుం డర్జునునకు ...నియమించెను.

...జీవన్ముక్తావస్థ కలుగక పూర్వము చిత్తకుద్ధర్మమై...కర్మచేయుట పృతి మనుజునకు విధియని...యావద్భగవద్గీత సారాంశము...

—వరమేశ్వరుడు సర్వమానవులకు సమానుడు. కొందలకుఁ బ్రియుఁడుఁ గొందల కప్రియుఁడు గాఁడు. మానవమాత్రుఁ డెవఁడైననుగాని యనన్యభావముతోఁ దనను భజించినచో వాఁడు వరముగతి నొందునని...చెప్పియున్నాఁడు...

...కాని...

జ్ఞానముగలిగినపిదపఁగూడ...వరమేశ్వరార్పణపూర్వకముగాఁ గర్మలు చేసినను —మోక్షప్రతిబంధకము లేనిహేతువుచే నృప్యాదినుండియు సిద్ధావస్థనొందినపురుషులు లోకకల్యాణమును దృష్టియొందిమకొని కర్మయోగమునందే పునర్జించుచు వచ్చిరి. జీవన్ముక్తునకుఁ గర్మలయందుఁ బ్రవర్తించుటకుఁ జిత్త ముదాసీనముగానే యుండును. కానఁ గర్మలను వదలినను ముక్తికై బ్రతిబంధకము లేనిహేతువుచే...చేయుటకంటె జేయకపోవుటే యుత్తమముగాఁ గనఁబడుచుండును. కాన...సామాన్యముగా...జీవిత శేషముగడపుట కక్కున...నుకరముగాఁ గనుపించు సన్యాసయోగమునే యవలంబించుచుండిరి. ఈహేతువుచేఁ గ్రమక్రమముగా—కొంతకాలమున కాచరణయందుఁ గర్మసన్యాసమే పరిధానస్థాన ములకరించెను...తరువాతఁ గొంతకాలమున కీసన్యాసము కలియుగమునందు నిషేధించఁబడినది...శంకరాచార్యులవా రా నిషేధము తొలగించి ...పునరుద్ధరించిరి. ఈకర్మయోగ కర్మసన్యాస...ములలోఁ గర్మసన్యాసము నియమ యుక్తమైన యొక యున్నతాధికారముగా నేర్పడి యాసన్యాసాధికారము...ధరత భూమియందగ్గిస్థానము వహించిన బాహ్యుణజాతికిమాత్రమే... సంక్రమించెను ... నియమయుక్తమైన సన్యాస మవలంబించుటకు బాహ్యుణజాతి వినా యితరజాతుల కర్హత లేదు...

... బ్రాహ్మణేతరులలోఁగూడ...సన్యాసరూపముగాఁ గాకపోయినను శేదో యొకరీతి సర్వకర్మలను వదిలి...జీవితము గడపుట గలదు...ఈహేతువుచేతనే యుద్ధా నంతరము ధర్మజ్ఞుఁడు వైరాగ్యముచే సర్వకర్మలను వదిలి యరణ్యమున కరిగి తపమావ రించెదనని...సంసిద్ధుడయ్యెను...జనకుఁడు కర్మయందుఁ గలిగిన యుదాసీనతచే ... సన్యసించి యరణ్యమున కరుగవలయునని సంకల్పించెను...ధర్మజ్ఞుఁడు జనకుఁడు నయుక్తమాచరించుటకు సంకల్పించిరనుట కవకాశములేదు...జనకుఁడు మొదలుగాఁగల రాజర్షులందఱు నేరీతి సర్వకర్మలను వదిలవలయునని తలంచినో యారీతిగానే యరునుఁడు గూడ... సంకల్పించినపుడు కృష్ణుం డతనికిఁ గర్మయోగ కర్మశ్యాగముల స్వయానము వివరించి...యుద్ధకర్మ చేయించెను...

... శంకరాచార్యులవారు ... గీతయందు సాంఖ్యమే వరమావధిగానున్న దనియుఁ గర్మయోగము...బ్రహ్మజ్ఞానముగలుగకపూర్వము ... చిత్తశుద్ధికై యాచరింప వలసిన కర్మనుగుఱించి చెప్పఁబడినదనియు బ్రహ్మజ్ఞానముగలుగకమాండు...కర్మల నాచ రించుటే యుత్తమమనియు నర్జునుని ప్రశ్న తదనుగుణమనియు సాంఖ్యమే వరమావధి యని కిక్కిపెట్టినప్రాయమనియు...భాష్యము రచించిరి...

... కాస్తీగా రర్జునవిషాదమును జూచి భారతకాలమునాఁడు ధరతఖండ మంతయు జాతిభ్రంశమై యున్నదని వ్రాసియున్నాడు.

కానున్న యుద్ధ మైనచో...పురుషులందఱు నశికురునియు నశించుటనలన శ్రీలు దుష్టవర్తనలగుడురునియు...దుష్టసంతానముజనించి దేశములయఁ జెడుననియు

నరుసుడు చింపించుచున్నాడుగాని పూర్వమునందే... జాతిభ్రంశమైయున్నదనికాదు. భరతఖండ మంతయు నిదివఱకే వర్ణసంకరమై యందు సంక్లిష్టముగా నుదయించిన యర్జునునకు విషాద మేలకలుగవలయును? జాతిభ్రంశమును గుఱించి కాస్త్రీగారు కలవ రించుచున్నారగాని భరతఖండము జాతిభ్రంశమై యుండలేదు. సంక్లిష్టసంభవుడైన యర్జునుడు యాధమునందు సంకరుల నందఱును దనపక్షమునకుఁ జేరఁదీయుచుండెనని (వాసినకాస్త్రీ) గా రిచ్చట... సాంకర్యమునకుఁ జింతించుచున్నాడని (వాసియున్నారు. కాన నివి విమర్శాగ్న వాక్యములు గానందున... విరమించుచున్నాను.

— ఆంధ్ర భాష —

(గద్వాలసంస్థానపండిత గాడేపల్లి వీరరాఘవకాస్త్రీగారు)

శా. నాదేశం బని నాదురాజ్య మనియున్ నాతెల్లు నాతెల్లటం
చే దేశస్థులకంటె సత్కృతులలో హెచ్చించి పోషించి మ
ర్యాదన్ నీకిడఁ గృష్ణరాయనృపుఁడా! ఆ రాజరాజేంద్రుఁడా!
నీ దౌర్భాగ్యమువెంట వా రరిగి రాంధ్రీ! ఊటంటం గాంచుమా. 1

సీ. మనుమసిద్ధిన్మౌలుండని చూడ మన కవి
బ్రహ్మయేలిక భువిఁ బాసి పోయె.

శ్రీనాథకవిని బోషించిన మన వీర

భద్రభూపతి దివిఁ బదమువెట్టె.

కవిమణినిలయుండై క్రాలిన కాకతి

వీరరుద్రుఁడు నింద్రుఁ జేరఁబోయె.

విద్యత్కవుల నేలి విఖ్యాతి గొనిన గౌ

బూరి నృసింహుఁ డేమాటి చనియె.

స్వాభిమానపరాయణాస్థానసభల

దురభిమానంబు లెచ్చి నెత్తురులు చచ్చి

వివశు లగువార లావిర్రవించినారు.

కొడుకు లిటు లైరి. పరుల నేమడిగె దాంధ్రీ!

2

మ. పలుకం బాడను జుట్టపక్కములలో భాషింప నిల్లాండ్రతో

వల పూరింప నుపన్యసింపఁ బ్రజతో భావం బెఱింగింపఁగ

తెలుఁగే నేటికి మాకుఁ గావలయు. సందేహంబు లే. దైన ర

చ్చలలో సత్కృతు లింగిలీఘనకు. భాషాపోషకుల్ తాదృశుల్. 3

సీ. పిల్లికి మీసాలు పిడికెడంచు వచింప

రాజభాషగుఁ గానఁ బ్రేజు దొరకు.

గాడిదె వృషణముల్ కణికెడంచు లిఖించు
 హవాణభాషని బహుమాన మొదవు.
 గ్రద్ధకంటెను గాకి కడుఁబెద్దది యటన్న
 నృపభాష యని బహుశృతి లభించు.
 రంగఁడు నెత్తి గొఱింగినాడని వ్రాయ
 అంగభాషనుచు మర్యాద గలుగు.
 తెలుఁగున గణించి యాణిముత్యములగుముల
 నెమకి సమకూర్చినను గమనించువారు
 తుదకుఁ దల యూచువారైన దొరక రిచట
 అకట! త్రైలింగవాఙ్మయంబా! నమోస్తు.

4

సీ. వీరేమి లండను విద్వాంసుల యన్న
 ఇచ్చట మనలోని యిండియనులె.
 దేశభాషయె రాని తెల్లవారా యన్న!
 ఎల్లవార తెలుంగు నల్లవారె.
 ఖండారములలో ఘనతర్రోద్యోగుల!
 ఇండియా కొలువుల కేగువారె.
 తెల్లు పేరెఱుగని దివ్యసంతతివార!
 స్వాభిమానములోనఁ జనెడువారె.
 కాని నీదురదృష్టశ కాన వారి
 కీర్తి స్వాధీనతను దప్పి యొప్పు మఱచి
 బుద్ధిపూర్వకముగ నిన్నుఁ బూర్తి మఱచి
 తిరుగుచున్నారు తనయు లోదేశభాష!

5

సీ. దేశభాషలలోనఁ దెలుగు తెప్పని వాని
 ఉండైనతనకీరిటంబు వెట్టె.
 చిక్కినలేనియల్ చిలుకు కావ్యంబుల
 ప్రాధిమ్య దను దానె పాదుకొల్పె.
 కర్నాటభారుణీకాంతుఁ డయ్యును గవి
 రాజుల కప్పు డాంధ్రభోజుఁ డయ్యె.
 అష్టదిగ్గంతికవ్య క్రేసరుల నేలి
 అందఱిమోగిల శుద్ధాంధ్రుఁ డయ్యె.

అట్టిశ్రీకృష్ణరాయల కవల నేటి
కాంధ్రభాషానుయాయిత్రామితాల్య
సత్కృతులు లేవ కనువుగా! చాలజాలు.
తేజరిల్లెన వలన మోతెల్లభాష!

— పోతరాజుగారు నిజామురాష్ట్రమువారే —

(కతావధాని శ్రీ చెళ్లపిళ్ల వెంకటాశ్రీగారు)

పోతరాజుగారు నిజామురాష్ట్రమువారే కడపనుండలమువారే యనుదుఁ
గొంతకాలముక్రిందట వాదోపవాదాలు జరిగియున్నవి. దానికిఁ గొంతయాధారము
నిజామురాష్ట్రమువారే యనుటకు సింగనకవీంద్రుని వృత్తస్కంధములోఁ గనఁబడుచు
న్నది. సీ. వృషభియం దనురాగవృద్ధి బిడ్డలఁ గని కులము గోదావరిఁ గూలఁదొంగి
యనెడి పద్యమునుబట్టి చూచిన గంగన్నగారు గోదావరితీరానకు సంబంధించిన మండ
లమువారేగాఁ దోచెడిని. గోదావరి చాలభాగము నిజామురాష్ట్రముండలములలోఁ
బ్రవహించినది. మూలములో నీవుట్లములో గోదావరిసంగముగాని గంగాప్రసంగ
ముగాని లేదు. గోదావరితీరస్థు లీలోకొ క్తని వాడుట యున్నది. అందుచేత సింగయ్య
గోదావరివారేమని యొప్పుకో నెడి యెడల నీయనకుఁ బోతన్నగారితో శిష్యత్వసంబం
ధము కాకపోయినను నేదో బాంధవ్య ముండితీరఁగలదు. రైలువ్వగైరా నదుపా
యాలు లేని యాలోజాలలో నిజామురాష్ట్రములో నుండెడి సింగయ్యగారికిని గడప
నుండలములో నుండెడి పోతరాజుగారికిని జాట్టటికము కల్లుట కంటే సుభయులును
నొకటేనుండలమువారే యయియుండెనన్నది యుక్తిసహముగా నుండఁగలముకనుకఁ
బోతరాజుగారు నిజామురాష్ట్రమువారే యన్నవారివాడములో నే నేకీధవింతు
చున్నాను.

ఇక బొప్పవామత్య పుత్రుఁడు గంగవార్యకవిగూర్చి చెందుమాటలు (వాని
దను ఉత్పన్నభాగాలు పూరించినవారిలో నీయన కవిత్యము చాలఁ దక్కువయని
వోత చెప్పినకాఱులేదు. ఈయనకూడ ధారాకుద్ధికలవాఁడు. నారయ్యగారికి దక్క
దక్కిన పూగకు లిద్దటికిని పోతన్నగారితో నేలాటిసంబంధమున్నదో గొంఠమునుబట్టి
తేలదు. ఆయనగ్రంథమును బూరించుటనుబట్టియే యేదో చుట్టటిక ముండెని యూహిం
చుట యుక్తిసహము కాదు. అసద్దతిని నన్నయ్యగారికిని దిక్కిన్నగారికిని జాట్టటికము
కల్లువలసెచ్చెడిని ఒక కవికిని వేరొక కవికిని బాంధవ్యము కల్పనలసెచ్చిన నన్నిటి
కన్నను బ్రధానమైనది కవిత్యమే యనుకొనిన నేచిత్కను నుండదు. ఈయన ధారను
దలిసికొనుట కొకటి యుదాహరించెదను.

ఉ. అచ్చట విప్రసూనుఁడు భయం బొకయించుకలేక చంపఁగా

వచ్చినవారియందుఁ గరవాలమునందును గాళియందుఁ దా

నచ్యుతభావ ముంచి హృదయంబునఁ బద్మదళాక్షు నెంతయుక

వచ్చికతోడ నిల్చి యనుమానము నొందకయుండె నెంతయుక.

అంతగా చిడకిచెడకి యుదాహరించలేదు. సంఖ్యాపూరణమును బ్రధానముగాఁ జెట్టుకొని విష్ణుత్వంచేసి తేగవారికి దీనిలో సంతయుక, అనెడి పదము చెందునటు లెందుమరావలె ననెడిది యొక శంక కాకపోదు. భారతమునుంచి దీనిని సమర్థించుట కెన్నో యుదాహరణలు చూపవచ్చును. ఆలాటివి శంకలను గావు, ఈలాటివి సమాధానాలును గావని ప్రాజ్ఞులైన సహృదయు లెఱిగియే యుండవలెను. మాదవచరణములో నద్యుతభావముంచి యనెడిది ప్రాసలోఁ బడినది. చకారద్విత్యమునకేమి? పాటి నీయునువల్ల సాధించవచ్చును. మరకారాధిక్యము సమర్థించఁబడఁగలదా మనఃజాలనుంది యిది ద్వైపర్య మవివక్షితముగాఁ బ్రాసవిషయములోఁ బ్రయోగించుచున్నారనియు ద్విత్యప్రాసస్థలములలో నుచ్చారణలో విశేషవైషమ్యములేని పదతని బ్రాసమైత్రి చెల్లఁ గలదనియు మహాకవుల పోకడలు సాక్ష్యమిచ్చుచున్నవి. ఆమహాకవులయందుగౌరవమున్న వారు వారిమార్గము ననుసరించెదను. లేనివారు మానుకొనియెదరు. దీనికి నన్నయ్య గారుకూడ వ్యతిరేకించెడివారు కాదు. వారు వ్యతిరేక క్షార్థకమైన లేక యనెడివానిని ద్విద పీలులేనివోట ప్రతిపక్షకృత్తికముగా లేకను నని జగత్కారుపరిత్రలో వాడియున్నారు. ఆపేతువు వేతనే యనుకొనియెదను బ్రాచీనతాళపత్రగ్రంథములలో నేమి యుచ్చుప్రతులలో నేమి చర్యత్ర వ్యతిరేక క్షార్థకరూపాలు ద్రుశాంతాలుగానే కనఁ బడుచున్నవి. వందలు వేలుగా నుండుటచేత నుదాహరించలేదు. దానిని సమచ్చును ముగాఁ గొందఱు సమర్థించినారు. ఆలాగే యెట్లున్న గారు సంభవించు పదార్థముని పారిపంశములో ముతానములో బ్రయోగించుటచేతఁ జెప్ప వ్యవహారి వ్యయముగాఁ బూవుదిద్ది ప్రయరించిన నీతిచంద్రికదగ్గఱనుంచి యెఱుఁగించి తెఱుఁగించి వినుపించి వగైరా యుక్తానుభవితరూపాలతో నిండియున్నవి లోఁగడపుస్తకములు. ఇటీవల నన్నియు దిద్దఁబడ్డవి. ఆయతిసానము మాత్ర మలాగే యున్నది ఈదిద్దుఁబాట్లన్నియుఁ బ్రమాణాలకుటకును వల్లకాదు. విమర్శము పరికించి యుక్తాయుక్తార్థము చేసికొవలసియుండెడిని. దానికిఁ దగినంత పిండి యుండవలె. అది లేనివారు వృధాగా వాదోపవాదాలు పెంచుకొని తద్వ్యారమున వ్యక్తి సమానపఱచెడివాఁడ నిదురపట్టక మహావ్యాపలమునకు గుఱికావుట కోపనీయము కాకపోదు ఒక లేప్రయోగము శాధారణముగాఁ జెట్టుకొనియో యేదో ప్రయోగించుకొనియెదరు. వేచికొరి కాయాధారము నచ్చక యిది సమంజసము కాదనుచో రెండవవారు సమంజసమే యనియెద రనుకొనుదు. ఇంతలో వచ్చిన పుట్టియునుఁడ యేమున్నది? దీనివలన నెవరికిఁగాని వచ్చెడియనమానము కనఁబడదే? మహాబుష్టిజాం మతయశ్చ భిన్నాః ఇది నేఁడే వచ్చిందా? అనాదిగానే యున్నది. నే నేకవుల ప్రయోగాలనుకూర్చి కోరిన సమర్థనము వ్రాయుచున్నానో యాకవులు నాకుఁ జాట్టాలు గారు. వారిప్రయోగాల ద్వారమున నాప్రయోగాలు సమర్థించుకొవలసినవి లేవు. ఇంకెంచుకొనె? ఈతెఱుగు నానాసాంకర్యాలతోఁ జేరినదగుటచేత

తే. గీ. కేవలగ్రామ్యపదముల నేనగించి

జనులు వాడెడిపదములు సమ్యతములు

కలవు లేవని వెనఁగ శక్యమై? భార

తాదులను లేని పదములు నవనఁ గలవె?

అని బోధించుటకే. ఈ సమర్థనము నామోదించుట కిష్టములేనివారు కొందఱుండెదలు. చుట్టును హాసో వగైరా యెవరివో ప్రయోగంబుననుచు కొన్ని. అని సమర్థించినప్పుడుకదా మూలబొందవలసియుండెడి సమయంబ్రక్తిం చెదరు. అలాటి ప్రయోగాలు నాకు సాధ్యముగావనియే నునదిచేసెదను. ఇంద్రాణి యున్నదికదాయని క్రాంతి యనిచ నే సమర్థించగలనా? ఓష్ఠశబ్దము నోవ్విశబ్దముగా మార్చి ప్రాసస్థానములలో బ్రయోగించిన నావల్ల గాఁగలదా? వరభృతశబ్దమును ఒరభృతగా మారంతయుచేసి నాడుచో నేను సమర్థించగలనా? సమర్థించలేనియే నావ్రశ్యుత్తరము ఇంకను నీలాటివి యెన్నో యున్నవి నేను సమర్థించలేనివి. గర్విభవ స్తంభీతిచే వాని నన్నటిని నుదాహరించలేను. కాని యీశబ్దములు నాకు సాధించరానట్లు తోచినంతలో నే తప్పులనుకొని జాచితాలో నెక్కించి యాక్షేపించుటకు మాత్రము సాహసము చాలదు. ఏమో యెవరికై నను నిందులో వచ్చియుం గాకపోయినఁ గొన్నియైన సాధ్యము కాఁగలవేమో, మనము తొందరెంచుకుంబడవలె నని యూహించుటయు నా కలనాటు. అందుకే నే నెప్పుడుగాని యెవరికివత్తమునుగాని విమర్శించి ప్రచురించుటయును నుండదు. యావసావస్థలలో గాఁబోలును మాకవిత్వమును నిర్నిమిత్తముగా ననుచితముగా విమర్శించి యూహన ముందుగా ముగియఁగలిగిన దానికి జవాబువ్రాసి యువారకుండక యూహనవ్రాసిన పూర్వకాచారములను నెడి గాఁబోలును నిమిత్తముగా విమర్శించి ప్రమి రించుట జరిగినది. అప్పటినుట్టుకది యగరముగాఁ గనఁబడవచ్చుటికి నిబీషల మనవి మనము సమర్థించుటకుఁబోయితే యావత్కర్మముగాని యావలివారి లోపాలు బయటపెట్టుట యంత యావత్కర్మము కాదనియే నానుఁదోచెడిది. ఇబీషల వాదోపవాదాలలోఁ బ్రత్యేకించి యెరుఁటిపాండ్రను విమర్శించినట్లుయైన లేదుకాని ప్రసక్తాను సుసక్తముగా నావలి వారికప్పులను గృధిత్తుగా గ్రాహంగచ్ఛకత్వంబున్నకలిగాఁ జాత్రుట జరుగ లేదనివ్రాయఁ జాలను ఇదియు సనవరమే. ఏమనియెదరా? ప్రతివాడు లభ్యమర్థయింతమాత్రములో నిజముగాఁ దనరచిన దోషభూయిష్టమే యగుచో లేకయును సమర్థించుటదని నా దృఢ విశ్వాసము. కవికిని జాచకునను నే నుచునను నంగీకరించెడివాఁడను. నీవంటలో లోపమున్నదిని తి నెడిపాండ్రన్నప్పుడు నీవు వండినవంటకూడ దుష్టమే యునుచో నేమి ప్రయోజనము? అవలివాడు పాదకత్వములోఁ బ్రవేశము బొత్తిగా లేనివాఁడుకూడఁ గావచ్చును. కొంత ప్రవేశ మున్నవాఁడైనను నతనిపాకమును దుష్టముని నిరూపించి నంతలోఁ దనపాకములో నున్న లోటుపాట్లు సవరణకావు. అందుచేత నాక్షేపకు నాక్షేపించి ప్రయోజనములేదు. తుద కిప్పుడేమి తోచుచున్నదనిన ఎవరైనను నతే తన రచన నాక్షేపించిన నాక్షేపించెదరుగాక. మేవాప్తిగా మోక్షమందిన లోకమే దాని తత్త్వమును జేల్చగలదని తోచుచున్నది. కాని యేవో యొకమిషను మరస్కరించికొని తన యవధానమును నెట్లడించుటవల్ల జిహ్వానుభవకుఁ గొంత యుపకారముండెడిననుకూడఁ బెద్ద లంగీకరించెదరు. స్మర్తయూ వర్తతే విద్యానున్నదినిన్నను నేఁడును బుట్టినది కాదు. అందుచేత నదియు మన్నించదగ్గదే. కాని కేవలము వార్త క్యములో ఇంకను విద్యాభివృద్ధి చేసికొని పొందెడి ప్రయోజనమేమి? కనుకనే యీమిషమిద సంత్యక్తాంధగోగవత్ములు చదువుట పెట్టుకోవచ్చునగదా! యని భాగవతప్రయోగాలను గూర్చి వార్తయుట కుపకరిమించినాను. తోచిన వేవో నాల్గు మాటలు వ్రాసినాను. బాగుండిన స్వీకరించెదరు కుమారులువులు. లేదా, తోసిరాజనియెదరు. ఈకారణముచేత భాగవతకాలక్షేపము జరిగినదని నేను సంతోషించుచున్నాను.

— యుద్ధము - ఇండియా —

...హిట్లరు... యుద్ధము పూర్తింపబడుచేసి భయముతోఁ గొన్ని దేశములను నయముతోఁ గొన్ని దేశములను స్వాధీన పఱచుకొనినాఁడు... ఇంట్లాండుపైకి దాడిచెడలి... పశ్చాత్తో యుద్ధమును గట్టించుకొని... జపానును బురికొల్పి పూర్వదేశములపైకి కంపించాడు... జపాను, అమెరికాదేశముపైనను ఫోఫోక్ రాజ్యముల పైనను యుద్ధము ప్రకటించి తొయిలాండును స్వాధీనపఱచుకొన్నది... అతిఘోరముగా యుద్ధమును జరుపుచున్న వార్తలు వచ్చుచున్నవి. విలవగల నావల మంచుచున్నట్లును చెలియుచున్నది. జపాను... మూలముగా నిద్రవఱచుకొని పాశ్చాత్యదేశమునమాత్రమున్నయుద్ధ మిప్పుడు ప్రపంచయుద్ధముగాఁ బరిణమించినది. ఇన్నాళ్ళవఱకు... చీనాతో మాత్రము యుద్ధము నలుపుచు నున్నాడు అమెరికామీఁద యుద్ధము ప్రకటించుటకు హిట్లరు సహాయభూతత్వము కారణమని “విమానములు జపానువారిపై నను వైమానికులమాత్రము జర్మనీదేవులవలె నున్నార”ని వార్తలవలనఁజెలియుచున్నది... అమెరికా బ్రిటీషువారిచేతను జపానుపై రష్యా యుద్ధము ప్రకటించుటలేదు... కాంతి నూచనలుకూడఁ గొన్ని వినబచ్చినవి. దీనినిబట్టి రష్యాదేశము పూర్వచిహ్నములకుఁ జంధిఁజేసికొని యుండవచ్చునా? యని యూహించుటల నహింస. జపానుదాడి బహుశ్రమముగ సాగుచున్నది... సింగపూరు, బర్మా, రంగూను మొదల గాఁగల... ఇండియా, ఆయుద్ధములలోఁ బ్రతిఘటించుచున్నది. ఆబొంబయి ధ్వజము, అఫిరంగుల ధ్వజము, అంతర్భూమియునులలోఁ బ్రతిఘటించుచున్నది. బొంబాయి, మదరాసు, కలకత్తాప్రభుత్వములవారు రక్షణనిషేధముపై కాగ రూతులనే యున్నట్లు చెలియుచున్నది... ఒకవైపున సమయముఁజూచి యుండుచి బాధల నాపుకొనలేక దుండగిండ్లు దుకాణములను, గాఁగములను బట్టణములను దోచి కొని పోవుచున్నట్లు తెలియుచున్నది. ధర్మ మితిమీరిపోయినందున బీదలు తినుట కన్నములేక యెల్లాడుచున్నారు. ఈ ఘోర సంగ్రామ నిశాంధకారములో నిక్కుర దెలియక దేవులొడు ప్రపంచమున కన్యుకప్రభాత గ్రాంతకాంతు లెప్పుడుదయించ గలవోగాని ప్రస్తుతముమాత్రము జగత్తంతయు నుడికిపోవుచున్నది. ఇంతమహావిప్లవము నకు నధర్మప్రవృత్తియే కారణము. బాల్కనివాహ నిషేధశాసనమును, పంచమహాలయ ప్రవేశమును, గాంగ్రెసువారితో నేకిభవించు శాసనరూపముగఁ జేయుటవలనఁగ నయంత యధర్మము చెలరేగినదని తోచెడి. అదేమిచిత్రమో!... మధుర సూనాక్షీ... లయ మందుఁ బంచములఁ బ్రవేశ పెట్టఁగనే కర్తలు కాంగ్రెసువారు పదచ్యుతులైరి. వెంటనే యుద్ధజ్వాల లలచుకొనె... “బుద్ధిః కర్మానుసారినీ” దైవ మనుల్లంఘనయము.

కాని యిప్పుటికై నను మించిపోయిన దేమియులేదు. పశ్చాత్యమాచారాని ధర్మ బద్ధమగునట్లుగా స్వాతంత్ర్య మొసంగెదరేని... ధర్మము కాంగ్రెసును బ్రభుత్వమును రక్షింపఁగలదు. కాన... ధర్మబద్ధ స్వాతంత్ర్యము నిచ్చి భారతదేశము యుద్ధమునుండి గాక తదితర కలహములనుండియు, అధికసత్తాక వర్గమువారి బాధలనుండియు రక్షింప వలయునని ధర్మరక్షణగల శ్రీ ప్రభుత్వమువారిని ప్రార్థించుచున్నాము. (విప్రవాణి)

త్రానూనాత్ములు మంత్రముఖ్యులు జయంతాదుల్, సఖుల్, సర్వరా
ట్యానుల్, పంక్తిరథాది భూపతులు, విజ్ఞుల్ పౌరులున్, భృత్యులున్
క. కౌసల్యాద్యవరోధవధూసంతతి నగలరొదయుఁ దోచనటుగవా
క్షుసీన లగుచుఁ దదుపన్యాసము నాలించి రెలమి నస్పందముగన్.

వ. మఱియు

525

ఉ. చేతలు మాని పంజరపుఁ జిల్కలు నెంతయు నిశ్చలస్థితిన్
గూతలు మాని కేళివనకోకిలలున్ మెడలెత్తి చూచుచున్
మేతలు మాని యంతికపు మేలితురంగములున్ గురంగముల్
ప్రీతిగ నాలకించెను బవిత్రములౌ రఘురాము సూక్తులన్. 526

క. నారదశక్తిపరాశర పారాశర్యాంగిరశ్చైవనపులహముఖుల్
సారోదారతపోధను లారాము వచోమరంద మాని రిలేళా! 527

క. సురగరుడోరగవిద్యా

ధర కిర్నర సిద్ధముఖ్యదైవతగణముల్

సురమూర్తమున విమానో

త్కరములఁ గూర్చుండి వినిరి దాశరథి నుదుల్.

528

వ. అట్టియెడ

529

కా. ఔరా! యంచు బలే! యటంచు బలిరా! యంచున్ సెబాసంచు వ
హ్వరే! యంచును మేలుమేలనుచు నాహాయంచు మజ్జా యటం
చారామోక్షులు సాధువాదములతో నగ్గించి హర్షించి రా
తారామూర్తమునందునుండి దివిజుల్ తత్పారవశ్యంబునన్. 530

వ. అంత సిద్ధసంఘసమీరితంబై

531

— పుష్పవృష్టివర్ణనము —

మ. మధురామోదమనోహరంబు వికసన్మందారపుష్పభ్రమ
న్మధులిక్ష్ణాదసుమేదురంబు ప్రపతన్మల్లీసమూహస్రవ
న్మధుధారాకలితంబు కైరవరజోమందీకృతాలోకమై
అధికాశ్చర్యకరంబునై కురిసెఁ బుష్పసార మురీశ్వరా! 532

వ. అట్టితఱి నవ్విరులముసురు

533

సీ. అంబరకాయమానంబునన్ దివిజులు

కట్టిన తెలిమేలుకట్టనంగ

దివ్యవాయుప్రపాలితమై ధరాస్థలిఁ
 బడుచున్న తారకాప్రచయ మనఁగ
 వసుమతీతలమునం బ్రసరించు దేవతా
 కాంతావిశదహాసకాంతి యనఁగ
 పుడమిఁజేరెడువేడ్క యడరంగ వడివడి
 నరుదెంచు శరదంబుదాళి యనఁగ

తే. వెఱుగు గల్పించుచున్. మంచుకరుడులట్లు
 పాలమున్నీటి కెరటాలభంగిఁ జంద్ర
 కిరణములరీతి ముత్యాలసరులభాతి
 మిసిమిముద్దల లిల సంతసము గూర్చె 534

వ. అట్లు నిరభ్రంబగు నీలాకాశంబునుండి కుసుమవర్షంబు కురియు
 చుండ. 535

క. మెడ లెత్తి చూచువారలు
 నొడ నెఱుంగక తిరుగువార లోహా యిది యె
 ఘ్నండు నెఱుంగ మనెడువారై
 కడునబ్బురపడిరి తన్నగరవాస్తవ్యుల్. 536

ఉ. ఈవిధి దేవతాకరసమీరితమై సుమమృష్టి సౌరభ
 శ్రీ వెదఁజల్లుచున్ గడు విచిత్రముగాఁ బరమందు రధ్యులున్
 గోవెలలున్ సభాస్థలు గోపురముల్ గృహచత్వరంబులున్
 జావడులున్ హజారములు సల్పెను బుష్పమయంబుగన్ నృపా!
 వ. అంత ముహూర్తచతుర్థాగమాత్రంబు కురిసి విరిసోన విరమించు
 టయు గగనతలంబుననుండి 538

సీ. కల్పమాదిగను స్వర్గంబెల్ల గ్రుమ్మరు
 చున్నవారము మన మెన్నఁడేని
 వినియున్నవారమే వీనులకున్ రసా
 యనమై యపూర్వమై యలరు నిట్టి
 సూక్తుల? నే డెంతసుదిన? మీపల్కులు
 విననిజన్మంబులు వృథలు వృథలు
 రామచంద్రుని యివ్వరాగవాక్యము లగో
 చరములుసుండు వాగ్జ్ఞానికైన

తే. అహహ! ధన్యులమైతి మీయనఘచరితు
వలననే కద మన నాకవాస మిట్ల
సారమాట యెటుంగఁగాఁ జాలినార
మనెడు సురవాక్యములు సభాజనులు వినిరి.

539

—♦ నభశ్చరమహీచర సంమేళనము ♦—

వ. అయ్యెడ నాకాశమార్గంబున సిద్ధు లిట్లనిరి.

540

క. అనఘుఁడు శ్రీరాముఁడు చె

ప్పినవాక్యములకు బ్రహ్మవిద్వరులగు నీ
మును లేమి నిర్ణయింతురొ

వినఁగాఁదగు మనకున్లెల్ల వీను లలరఁగఁ.

541

వ. కావున.

542

తే. గీ. నారదవ్యాసముఖ మునినాథులార !

రండు వేవేగ దశరథరాజుసభకు

ఆలకింతము మునులవాక్యముల నచట

నబ్జమునఁ దేంట్లు విరిదేనె నానునట్లు.

543

తే. గీ. ఇటుల సిద్ధులు పిల్చినంతట సమస్త

దివ్యమునులును వెస బయల్దేటి వేడ్కఁ

బంక్తిరథు పుణ్యాసభ కేకపంక్తిగాఁగ

నవతరింపఁదొడంగిరి దివమునుండి.

544

క. ముంగలియై శరదంబుధరాంగుఁడు వీణాముసీంద్రుఁ డరుదేరంగఁ

చింగలియై స్రావృడ్జలదాంగుఁడు వ్యాసుండు నడచె నమ్మునితెలికిఁ.

క. ధీరప్రశాంతసుభగాకారులు లోలాక్షమాలికావలయధరుల్

చారుకమండలుధారులు స్ఫారజటాజాటు లతివిశాల లలాటుల్.

తే. గీ. పులహభృగ్వంగిరః పులస్త్యులు నుశీర

నాకుసంభవవాత్స్యాయనక్రతువులు

చ్యవనశరలోమదేవపుత్రాదిమునులు

నడచి రమ్మానిపంక్తి నడుమ నధిప!

547

వ. వెండియు నమ్మునితండంబు పండువెన్నెలభంగి దారావళితిరున

భానుమండలిభాతిఁ బూర్ణచంద్రపరంపరమాడ్కిఁ జూడ్కులకు

వేడ్కనేయుచు నవని కవతరించుటయు దశరథుని సభాజనంబు
తద్దారవార్థంబు లేచి నిలువంబడె. ఇట్లు నభశ్చరమహీచరులు మిశ్రీ
భూతులై పరస్పరశరీరకాంతుల దశదిశలు వెలింగించుచుండిరి.
అయ్యవసరంబున. 548

సీ. వేణుదండాన్వితపాణిపంకేరువలల్
విలసితలీలారవిందకరులు
లలితదూర్వాంకురాలంకృతమూర్ధజుల్
చూడామణి సువిస్ఫురితశిఖలు
కపిలజటాజూట కనదుత్తమాంగులు
మాళిమాలిత లసన్మస్తకులును
అక్షమాలాసముద్యన్మణిబంధులు
మల్లికావలయ రమ్యప్రకోష్ఠు

తే. గీ. లచ్చవల్కలధరులు పీతాంబరులును
దర్భమాంజీకలితులు ముక్తాకలాపు
లయిన భూచర భేచరు లగుముసీంద్రు
లొక్కచోఁ గూడి కడుఁ జూడ నొప్పి రపుడు. 549

వ. అంత 550

క. అనఘులు వశిష్ఠకౌశిక
మునులు వియచ్చరుల కర్ణములఁ బాద్యములఁ
వినయవచోరచనల న
ర్చనలఁ గావించి రధికసమ్మోదమునఁ. 551

వ. సిద్ధవరులును వశిష్ఠవిశ్వామిత్రుల నుచితవిధానంబునం బూజించి
దశరథుచే సభక్షికంబులగు సత్కారంబుల నర్పితులై యతనిం
గుశలప్రశ్నాదికంబున సంభావించిరి. పిదప నభశ్చరమహీచరు
లనోన్మన్యప్రణయసంరంభంబులం బ్రోక్షునట్లు లగుచు విష్టరం
బుల నుపవిష్టులైరి. 552

ఉ. అంత రఘూద్వహుండు వినయమ్మున నమ్మునినాథ పాదప
ద్మాంతికమందు నెన్నిదియు నంగములుఁ ధర ఘోక మ్రొక్కి, వా
రెంతయుఁ గూర్చిమీఱ వచ్చియించిన దీవన లంది, మూర్తిమ
చ్చాంతి యనంగఁ దచ్చరణసన్నిధి నమ్రతఁ గూరుచుండినఁ. 553

—: చుట్ట, పొడుము :—

చుట్టపిచ్చి యధికముగఁ గల కొందఱు పురుషులు తాము త్రాగుచుట్ట తమ పని తల నోటి కందించి త్రాగునుమియు మఱికొందఱు కొత్తచుట్ట ముట్టించియుచ్చి త్రాగునుమియు వా రెంతగ నవిష్టముగనఁబఱచినను మానక బలవంతపఱచుచుదురు. తమ కది ముదాపహము గాన నట్లు లానరింపఁగోరి యొప్పించి యలవఱచి తమ నోటికంపుచే దమ భార్యల కింపు లొలగఁకుండున ట్లాచరించుట కలదు. ఇట్టివారి కుటుంబ మెల్లఁ బొగాకు దానులకుట కెంతమాత్రము సుఖములేదు. ఈపొగా కాయురారోగ్యైక్యవ్యక్తయకారకమైన బాముకాటువలెఁ దోడనే కన్నట్టక పురు గూడినవారికిఁ గాలవ్యాప్తిచే దేహమెల్లఁ జేమనట్లు నిదానముగఁ జెలుపు కలిగించు టచే జనసామాన్య మివిషయము తెలిసికొనఁజాలకున్నారు. పెక్కుమఱి సీపాగాకు దానులఁగ మాటుచుండుటచే లోకమున కంత గర్హ్యముగఁ జోచుచుండలేదు. పృథ్వి త్వమునా రిసంగతు లన్నియుఁ గనిపెట్టియే పాతకాలం జనువు విద్యార్థుల నిందుకు విముఖులఁ గానించుట విధియని విద్యాశాఖాధికారుల కెల్లరకును దెల్పియున్నారు. ఆరంభమున విలాసముగా నలవడిన యిది తుదకు దుర్వ్యసనమైన జీవితాంతము న్న సేవాపరాయణులై యుండుకట్లు నిర్బంధించుచున్నది. పెక్కుమఱి తామిట్టి దుర భ్యుర మొనరించుకొంటిమని నిందించుకొనుటయుఁ గలదు. మిచ్చిదానికి వగచిన ఫలములేదు. విచారించినకొలది దుర్వ్యసనము లన్నిటిఁగో బొగాకు మేటియని చెప్పిన సరియగును. ఇంత నట్టికరమైనదైనను దీనికిఁ గల పశీకరణకర్త మఱి యే దుర్వ్యసనములకును లేదని లోకవ్యాప్తివలన విచిత్రమగును. ఈపొగాకుదానులలో నిజ ముచెప్పవారు బాల్యమున నాటరాటగ దీని నలవడిచితిమనియు ననంతరము వదలఁ జాలక బాధపడుచున్నామనియుఁ జెప్పికొనెదరు. కాని యిది మంచిదనికాని లోక మువారెల్లరు నఁలబించు టుచితమనికాని చెప్పు సాహసించువా రిప్పటివఱకును లేరు. మఱియుకచిత్రము—దురభ్యురములుగలవా రవియెల్లఁ జాటుగను మితము గను గాలోచితముగను సర్వర్తించుకొనుచుందురకాని యాపొగాకుచుమాత్రము వెల్ల డిగ నలువురిలో స్థలనియమముగాని కాలనియమముగాని లేక సేవించుచుదురు. షడ్రసోపేతముగ రుచికరములగు పరిమళమిళితపదార్థము లాహరించిన మెంటనే చుట్టకంపు లేకుండ నిలవఁజాలరు.

ఈనింత నాలింపుడు—మానవజాతికి విరేచకసమయము కడు సహజముగ నుండునని యెల్లరు నెఱిగిన యంతమేకదా! అట్టికరుణామునకు దనను సేరించు చుండునంగాని యాపొగాకు కార్యసిద్ధి నొనఁగూర్పదు. పశువులు మలమాత్రవిసర్జన ముగావించుకపుడు మేతమేయుట నిరుద్రావుట తలంపునకువచ్చునట్లు పీరు వర్తించు చుదురు. ఈదుర్వ్యసనములుగలవా రెల్లరును దమ ధనమును మానమును బలమును పాకగౌరవమును గోలుపోవుట సామాన్యముగ మన మెఱిగిన విషయమే. ఆతు రంతదో దీని నోట ముక్కునఁ గొట్టుకొనుచుః జూచినవారి నెల్లఁ జేయించుచి

యాచించుచు నీటి యలవాటులేనివా రుండరనికాని తమ్ముఁ గాంచి లోకు లన హృషదురునికాని తెలిసికొనఁజాలనంత వెట్టిగ నుండువా రనేకులు గలరు. ముతై యిగుల జను లహర్నిశమును సర్వావస్థలయందును దీని సేవ యొనరించుచుండురు. ఈ చెప్పినయంశములై నాకర్ణించిన ధూమవత్సనేవకు లనేకు లిది దూషణముగఁ దలం చకమానరుకాని యిది దన్వత మెంతమాత్రము లేదు.

జగ:- ఇంక నీవు నొక చుట్టగాల్పేడివారిసంగతిచే చెప్పుచుంటివి. పొడుముపీల్చేడివారి విషయముకూడఁ గొంచెము చెప్పు. అది యంత రోఁతపని కాదనుకొందును.

కృష్ణ:- దానిసంగతి చెప్పెనను వినుడు. రోఁతకల దైనదియొఁ గానిదియొఁ దెలియఁ గలదు. ఎంతచిన్నవిషయముకూర్చియు బూర్తిగా విచారించకున్న నది సమగ్రముగ నెఱుంగుట దుస్తరము. పొడుము పీల్చువా రది యోగ్యమైనపనిగాఁ దలంచి చుట్టద్రాగెడువారిని నిందించుట మిగుల విచారకరము. వారి స్థితి చుట్టత్రాగెడు వారికంటెను నోట ననులేడు. రికంటెను రోఁతగ నుండును. వీరి ముక్కులకు పూజించు శక్తి తగ్గిపోవున దటలుండ ప్రాచీనికములు మఱికపడి కంపునింపుచుండును. చుట్ట గాల్పువారు భోజనానంతరమువఱకు నిదానించఁగలరు. కాని పొడుముపీల్చేడువారి లోఁ గొందఱు భోజనమధ్యమన సహితము పెడఁదిరిగి యెడను చేతనైన బిల్వసుండు నిలువఁజాలరు. వారి కితరసౌరభ్యము తెలియదు. కొందఱికి చొడుముతోఁ గలసిన చీమిడిబొట్టు భోజనముచేయునపుడు పడుటయుం గలదు. కొందఱు ముక్కు తుడిచి కాలికి రాచుకొనెదరు. మఱికొందఱు బేబురమాలు లంచి వాని నడ్డబాలల పొత్తి గుడ్డలకంటె సధికమలినముగఁ జేసి చొక్కానాచులలో దోపుచుండురు. ఎన్నిని చెప్పును ? చెప్పినకొలది నాయెడలు గఱిపొడుచుచున్నది. వీరిలోఁ గొందఱు ముక్కులోపలికి బిల్వ కాండ్రించి యుమ్మివైచినపు డాపొడుచీమిడి వైచినపు డా పొడుము చీమిడిలోఁ గలసిన తడిముద్దగ నోటియండియే పడుచుండును. అలవాటైన వెనుక విడువఁజాలక యిన్నిపాట్లు పడుచు విచారముతో జీవయాత్ర సాగించు చుండురు.

జగ:- ఇంత యసహ్యమగు సీదురభ్యాసము వా రెట్లు చేసికొందురని యడిగితిని. ఆమాటకు నీవు నా కేమియు సమాధానము చెప్పలేదు.

కృష్ణ:- అవిషయమై ప్రత్యుత్తరమిచ్చుటలో మీప్రశ్న మఱచి మనసునం దంతురించిన యిష్టావేశముచే వరలఁ జెప్పినయంశమునే చెప్పుచుంటిని. నాభియు నల్లమందు నలవాటులేనివారు తినినఁ జచ్చుటగాని వత్తుకలిగి పడియుండుటకాని కలగును. వానివలనఁ గొన్నిరోగములు తొలగిపోవునని కొందఱు అలవఱచికొని దినదినముఁ దిను చుండురు. అటులే నసృగమును బలవిధముల బాధపడి యలవఱచుకొనెదరు. బాల్య మునందే మొదలిడుదురుకావున భావికాలమున నీయభ్యాసముచేతఁ దమకుఁ గలుగఁ గల కష్టనష్టలను రెంతమాత్రము యోజింపఁజాలకుండురు. ప్రథమము నసృగము ముక్కువద్దకు వచ్చినమాత్రమునఁ దుఱ్ఱుచుండురు. ఆపూజించినపుడు ముక్కులు

మంపియు గన్ము తెఱ్ఱపడి నీరుగ్రమ్మియు బాధించును. ఇట్లు కొన్నిరోజు లై సమేక సహించి మరలమరల చీల్చుచుండుటచే నలవాటగును. చదువుకొనునాఁడు నిద్రాభంగము గావించుకొనఁదలంచి కోరికెముగ వాడుచు వచ్చినందున నీదురభ్యాస మయ్యె నని కొందఱును బొడుముపీల్చువారి సహవాసముచే నలవడెనని కొందఱును సాకులు చెప్పుచుందురు. బొడుముపీల్చుటచే శిరమునం దుష్ట మధికమగును. కన్నులు తఱుచు మండుచు నీరుగ్రమ్మచుండును. అకాలమునన చల్వార మంకుంచును. ఆసహ్యకర ముగఁ బొడుముకలసిన చీమిడి గొంతఁగొల్పికి దిగుచుండును. మెదడు చెడును. కంఠస్వరము మాటును. ధర్మకాలముఁ బడినెముభారముచే నోట నూపిరి విడువవలసి వచ్చును. ఇల్లు నొట్ల వస్త్రములుఁ బొడుము కంపు జేయుచుండును. ఉలికి యాఱు కైచిరకప్పుడును వారి వలుచుల కంపు నశించదు. ఈయలవాటుగలవారి చెంబేఁగూర్పుం డిరవ్వుడు కష్టమనిపించుచున్నను మర్యాదకు వెఱచియు మైలి) దలచియు నితరులు నహించుచుందురు. ఈయభ్యాసముగలవారి శింతయవసరమగు పనియుం నపుడు నది వదిలి ముష్టిమక్కులని చెప్పుచుఁ జటికయని యెడను చేయి చాచి చూచినవారిస్వల్లఁ బడించుదురు. పొడుముమూలముగాఁ బొలము చెవఁగొట్టుకొనిన కాఁపుకిఁగ నేటిపాత్ర మ్మనఁ జదివెయుంటిని.

ఎల్లవీరవ గ్రామమున వీరప్పయను కా. పాకఁ డుండెను అకఁడు మిగుల మంచి వాఁడు. పెద్దలయందు భక్తివిశ్వాసములు గలిగి వైవము నాత్తయంద నేమించుచు బోల మువ్వల నెఱపిచ్చిసొందు గాఁపురముచేరుటచుండెను. ఆయ్యంభట్టును విశ్రుఁ డా యూరఁ బురాణముచెప్పుచుండును. తఱుచుగ నీపురాణశ్రవణము రాత్రులం దగుచుండు టచే దనకుఁ దిక్కగల రోజులలో వీరప్పయు నచటి కిరి వినుచుండువాఁడు. పగల్గెల్ల మిగులశరీరాయాసకరములగు పను లొనరించువాఁడగుటచే దఱుచుగ నిచట నిద్రాపీడితుఁ డగుచువచ్చెను. ఆయ్యంభట్టుయం దితనికి గురుభావము కలిగి తన చేసినఁ బండి కాయ గూర లక్కఱినములందును బండుగలపుడును వారియంటికిఁ చెచ్చి సమర్పించుచుండెను. అందువలన వీరప్పయం దియ్యంభట్టుకు దయకుఁగిరి యప్పుడప్పు డితఁడు వచ్చువఱకును బురాణ మారంభించక జేచియుండెడువాఁడు. పురాణారంభములో వీరప్పను గునికిపాట్లారంభపడుచుండుట గాంచి నన్యమిడి నిద్రాభంగము గావించుటయు మంచి విధాభాగ ములవట్టన ద్వరుక్తి గాఁ జెప్పుచుండుటయు గలుగుచుండును. మొదట మొదట ననన్య ప్రయోగము వీరప్పకుఁ గొంతవఱకు నిద్రాభంగము కావించుచుండె గాని కాలక్రమ మన నది యలవడి మనికిపాట్లు తప్పినవి కావు. నిద్రావేళపరవఱుఁ డగుచుండినను బురాణము ముగియువఱకు నచటనే యుండి యనంతర మింటి కడుగుట వీరప్ప కలవాటు పడెను. ఆయూరం బొడుముచేసికొనువారు పదుంద్రు కలరుకాని యెవరికివలసినపుడు వారు స్వయముగఁ జేసికొనుటయే కాని నన్యము విక్రయించువారుకాని విలుచువారు కాని లెకుండిరి. బొడుముచేసికొనుటకుఁ దీరకుండుటచేతను దనచేతఁగాకపోవుటచేతను వీరప్ప యీపాడు మలవాటుగల పదుగురతో స్నేహముగ నుండి యక్కఱిగలనపుడెల్ల వారినడిగి పీల్చి కాలము గడపుచుండెను. ఒకనాఁ డాపాధమాసమునఁ బునానల కడ

నుగా నూరికాపు లెల్ల నొకరికంటె నొకరు ముందుగఁ బొలములం జల్లఁ గోటేరులు వన్ని పువభగళంబుల ఘంటాలంకరణం బొనరించి మిగుల సుత్సాహముతో నరుగుచుండిరి.

విత్తనాలమూటల నెత్తినిడిసిని పెదవెట్టువారిం గేకలువెట్టువారును ఘంటావాదముచే బెదరిపాటు నెద్దుల సిగమోరలం బట్టి గద్దించువారును మిగుల నాతురతతోఁ గాల్పకృత్యముల ముగించి పొల మరుగువారును నై యూరెల్ల సుత్సాహపూరితంబై యలరారుచుండెను. నాటిదిన మీసందడిలో వీరప్ప నన్యయాచన మొంది నలుపురితో బయలుపెడలి కోటేరువెనుక నడచుచుండెను. ఇతని పొల మింటి కర్రోసుదూరము. సగముదూర మరిగినవెనుక నితనికి. నన్యధ్యూస యంకురించెను. నడవఁ గాల్పాడక వెనుక ముందు చుట్టుప్రక్కలం బరికించెనుగాని యెవరు నగుపడరు. తా నరుగునది ముందటి యూరు డొంకగాన నెవరేని పొంఘు లరుదెంచుచుండిరాయని ప్రక్కనున్న చెట్టెక్కి చూచెను. ఒక రరుదెంచు జాడ యగుపడెను. కొంత మన స్ప్రిమితత్వము కలిగెను. విత్తుతరుణము మిగులునను చింత కలిగినను నతనికి బొడుముపిచ్చి యూస్థాన మాకగిమించెను. అప్పుటిఁ జతు నలివేగముగ నుండిన యితని గమనము మందగించెను కనఁబడిన బాట సారిని సమీపించెను. వీరప్ప యాబాటసారినడుము వరిక్షించి రొండిని గాయ దోఁపి యుండుటం గాంచి ప్రాణములు లేచివచ్చినంతగ నంతసించి వేగమున సమీపించి బ్రాహ్మణుండగుట తెలిసి దండమిడి కడువేగమున నడచుచుండిన యామార్గస్థుని గుళబొక్కినాదికముతోఁ గొంతవడి పెంబడించెను. కృతచరితయుండై చనవుగావించి తన కొక చిటికెడు పొడు మనుగిహింపుమని ప్రార్థించెను. ఆబాటఁడు నివ్వెరవడి తనకడ నున్నది పొడుము కాయ కాదనియుఁ దనకు నన్ను మనఃశ్యమనియు వైద్యముకొఱకుఁ బొరుగుదూరప్రాపుచుంటినినియుఁ దన రొండినున్నది మందుబరణియనియు ననినతోడనే వీరప్ప నిర్విణ్ణుఁడు నిశ్చేష్టుఁడు నై నిలఁబడెను. అప్పుటికిఁ బగలు 12 గంటలాయెను. బాటసారు లెవరు లేరు. తోడికాపుల విత్తనమాలవని పూర్తి కావచ్చెను. ఈకాపు విత్తనమాలరంచి మార్గమధ్యమునఁ బడిపోఁ గోటేరుతోనున్న పువభము లితరులచే దఱుమఁబడి యింటికిఁ జేరుటచే నుక్కిరిబిక్కిరై యేమిచేయుటకుఁ దోచక భయపడై యున్నయు సరిచేసికొను నప్పుటికి 3 గంటలైనందన మఱునాఁడు విత్తులు విత్తవచ్చునని తోడిరయితులచేయు హేళనలకుఁ దలయొగ్గి యింటికిఁ జేరి సహపాతులవద్ద నన్నును యాచించి కుతిపిర్చుకొనెను. నాటిరాత్రి మఱునాఁడు మూడవనాడుకూడ విత్తుటకు వీలుకానంతగ వర్షముతురిసినందున వీరప్పవని తోడివారికి నింటఁ బెండ్లముబిడ్డలకుఁ బరిహాసవాత్రీ మయ్యెను. తోడిరయితుబిడ్డల వైరులు మొలకెత్తునాటి కికెడు విత్తుటకు వీలుఁబడియెను.

మొక:- చాల వింతగ నున్నది. ఎంతకథ చెప్పితివమ్మా ?

జగ:- ఏమోయనుకొన్నాను. పొడు మింతదా ? పాపము వీరప్పవని పాడాయెనే !

కృష్ణ:- దుర్వ్యసనము లింకను జాలఁగలవు. చెప్పుచుండినఁ జాలసేపు పట్టును. పూర్వక్రంకవచ్చినది. ఇంకొకతడవ చెప్పెదను.

— శంకరునకు మండనమిశ్రునకు నడచిన ప్రశ్నోత్తరములు. —

తదుపాతఁ దద్గురువత్తుఁడు దిగ్విజయాధిపై దక్షిణదిశం బట్టి పోయి ప్రయాగ పురంబున సీశ్వరలిరాన గురుద్రోహరూప పాపంబులకుఁ బ్రాయశ్చిత్తముగాఁ దుహిన్ని ప్రవిష్టుఁడైన భట్టపాదు సందర్శించి మదీయభాష్యమునకు వార్తికము రచింపవలసి యున్నది కావున నీ పీయన్నిప్రశేషమునుండి విరమింపుమని వాక్కుచ్చినను నాయన యభిమతింపక నా శిష్యుడగు మండనమిశ్రుఁడు కర్తబ్యవ్రాతమున నాకన్న మిన్నయై యన్నవాడుగాన నాతని జయించి సీభాష్యముపై వార్తికము వ్రాయింపుమని స్వరూపసందర్శనము నభిలషించుటయుఁ దత్ప్రేరేపదేశ మొనరించి యయ్యార్యు పిడ్డని యా కాశగమనంబున మాహిష్మతిపురికి దిగి బావికి సీశ్వరు వెళ్ళు మండనమిశ్రు దాసీస్త్రీల మండనమిశ్రు మందిరి మెక్కడనని మందలించెను. ఆయ్యంగనలు యద్వై హద్వారమునఁ జీల కలును శుత్రులు స్వతఃప్రమాణములూ పరతఃప్రమాణములూ యని భాషించుచుండునో తద్వ్రహ్మ శత్రుండితునిదిగా నెఱుంగుమని బదులుచెప్పిరి. నకల విద్యాపారంగతురాలగు నుభయభారతి పరిచారికల కింతటి తెలివితేట లుండుట వింత కాదు. అంత నయ్యతివండుఁడు తద్దినంబునఁ దద్దినంబగుటఁగాఁబోయఁ దత్పండితా ఖండలు బహిర్ద్వారము కపాటబద్ధమగుట గగనమార్గంబున లోపలఁ బ్రవేశించుటయు నిమగ్నమగు గొంతవడి ప్రశ్నోత్తరములు నడచెను. పండితప్రకాండులును బరస్పర జిగిషువులును నగు వారి ప్రశ్నోత్తరములే శ్రోతలకు హర్షాశ్చర్యములు కలుగఁజేయునవి. మీఁదుమిక్కిలి ఛండోబద్ధమగ విద్యారణ్యముఖనిశితములు కాన వాని సీకిరిందఁ బొందుపఱచుచున్న వాడను.

శ్లో. కుతో ముం? డ్యాగళా న్ముండీ. పంథాస్తే పృచ్ఛ్యతే మయా.

కి మూహ పంథా? స్త్వన్మాతా ముండే త్యాహ. తతైవ హి.

కిత్తననంబగుట నిమంత్రితులై వచ్చియున్న వ్యాసజైమినుల కర్పింపనున్న సమయమున నాకస్మికముగా నాకాశమునుండి యంగణమునం దుట్టిపడిన శంకరుఁ గని ప్రవీణమము మండనపండితుఁడు కుతో ముండీ యని ప్రశ్నించెను. ముండీ=నన్యాసి, కుతః=ఎక్కడనుండి యని యందలి శబ్దార్థము. నన్యాసి యెచటినుండి వచ్చెనని యభి ప్రాయము. దీనికి సర్వకాస్త్రవేత్తయగు శంకరాచార్యు లెక్కడనుండి ముండనము గలవాఁడని యర్థముచేసి తదభిప్రీతప్రశ్నమునకు విరుద్ధముగా 'నాగతాన్ముండీ' యని ప్రతిపదించెను. ఆగళాత్=కళవర్మంతము, ముండీ=ముండనముగలవాఁడని శబ్దార్థము. ముండనమన త్కేరము. కంతవర్మంతమే త్కేరముచేయుచుకొంటేనని యభిప్రాయము. అంతఁ దనప్రశ్న తెలిసికొనలేక యట్లు బదులుచెప్పెనని మండనుండు 'పంథాస్తే పృచ్ఛ్యతే మయా' యని మరల పదించెను. మయా=నాచేత, లే=నీయొక్క, పంథా=మార్గము, పృచ్ఛ్యతే=అడుగఁబడుచున్నదని యిందలి శబ్దార్థము. నీ పెందుండి వచ్చితివని మార్గము నడిగితినిని యభిప్రాయము. యతివయ్యఁడు ప్రతిపక్షియై వచ్చి నవాఁడు కనుక దీనికిని విపరీతార్థమునే కల్పించి 'కిమూహ పంథా' యని తానే మగుడ నడిగెను. ముగ్ధః=మార్గము, కిమూహ=ఏమనెనని యేతచ్ఛబ్దార్థము. సీచేత మార్గ

మడుగుబడెగదా ! అది యేమన్నదని యభిప్రాయము. మండనమిశ్రుఁడప్పుడు కోమలదెచ్చుకొని 'త్యన్మాతా మండేత్యాహ' యని వాక్యించెను. నీయమ్మ మండ యని వర్ణనని దీనియర్థము. శంకరుఁడు దానికి, తద్దైవహీ యని బదులుచెప్పెను. నీకల్లి మండయే యగుఁగాకయని దీనిభావము. ఇదియే యభిప్రాయము శంకరుఁడు శ్లో. పంథానం త్వ మప్యచ్చ, స్త్వం పంథాః ప్రత్యాహ మండన!

త్యన్మాతేత్యత్ర శబ్దోయం న మాం బ్రూయా దప్యచ్చకమ్.

అని గుప్తపఱచెను. మండనా! మార్గమును సేవడిగితివి. మార్గము నీకు బదులు చెప్పెను. నీయమ్మయనియుండిన యిందలి యాశబ్దము పృచ్ఛకుడఁగాని నన్నుంగూర్చి చెప్పుదని యభిప్రాయము. తరువాలిచోళ్ళ తరము లీకిందివిధముగా నడచెను.

శ్లో. అహా! సీతా కిము సురా! నైవ శ్వేతా యత స్మర.

కిం త్వం జానాసి తద్వర్త! మహం వర్తం భవాక రసమ్.

(అహా! ఓముండీ! నురాకల్లు, పీతాకిము! = తా)నబడెనాయేమియని చోళ్ళ. కల్లుత్రాగితివాయని యిట్లు ప్రశ్నించుటయుఁ ద్రావబడెనాయను నర్థమునఁ బ్రయోగించుటచే నీతాశబ్దమునకు యతివరుఁడు పచ్చనిదియను నర్థమును గల్పించి యతః = ఏకారణమువలన, శ్వేతా = తెల్లనిదో యాకారణమువలన, నైవ = పచ్చనిది కాదు. స్మరః జ్ఞప్తికెచ్చుకొనుము. కల్లు తెల్లనిదన్న సంగతి యెఱింగియఁ బచ్చనిదాయని యడిగెదవేమి? ఒకమాట జ్ఞాపకము చేసికొనుమని యభిప్రాయము. అటుపై మండనుఁడు త్వం = నీవు, తద్వర్తం = దానిరంగును, జానాసికిం? = ఎఱుఁగుదువేమియని మరలఁబ్రశ్నించెను. అందులకు భగవత్పదులు, అహం = నేను, వర్తం = రంగును, భవాక = నీవు, రసం = రసమును, అని బదులు వలికెను. పదంపడి పండితమండనుఁడు

శ్లో. మత్తో జాతః కళంజాశీ విపరీతాని భాషతే (కళంజాశీ = కళంజభక్షకుడవగు నీవు, మత్తో = మదించినవాడవు, జాతః = అయినవాడవై, విపరీతాని = విరుద్ధవాక్యములు, భాషతే = పలుకుచున్నావు) అని వాకోసెను. దానికిఁ బ్రత్యుత్తరముగా శంకరుఁడు

శ్లో. నత్యంబీలి పితృవల్ త్వత్తో జాతః కళంజభుక్ (త్వత్తో = నీవలన, జాతః = పుట్టిన, కళంజభుక్ = కళంజభక్షకుఁడు, పితృవల్ = తండ్రివలె, బ్రసీలి = విపరీతములుపలుకుచున్నాఁడు. నత్యం = నీజము) అని వక్కాణించెను. ఇందలి మదించినవాడ ననునర్థమునఁ బ్రాయశ్చక్తుగు మత్తశబ్దమునకు విసర్గలతోఁ గలిపి నావలన నను నర్థముఁ జేసి నానలనఁ బుట్టిన కళంజభక్షకుఁడు విపరీతములు పలుకుచున్నాఁడనుమండనవాక్యమున కుత్తరముగా నీవలనఁబుట్టిన కళంజభోక్త తండ్రివైన నీవలెనే విపరీతభాషణ చేయుచు న్నాఁడు, అది నిశ్చయమని యాయనవైపునకే యద్దానిం దిప్పివైచెను. మండనపండితుని తరువాలియుక్తి

శ్లో. కంథాం వహసి దుర్బుధ్దే గర్దభనాపి దుర్వహం.

శిఖాయజ్ఞోపవీతాభ్యాం కస్తే భారో భవిష్యతి?

(హేదుర్బుధ్దే = దుర్బుద్ధిగల యోనన్యాసీ! గర్దభనాపి = గాడిదచేతఁగూడ, కుత్సనం = మోయశక్యముగాని, కంథాం = తొంతను, వహసి = మోయుచున్నావు, శిఖా

యజ్ఞోపవీతాభ్యాంజంజెములచే, కోభారః=విమిబరువు? అని. గాడిదకూడ మోయఁజాలని పెద్ద బొంత మోయుచున్న నీకు శిఖాయజ్ఞోపవీతము లేమిబరువైనవని తీసివేసితివని సన్యాసాశ్రమముందుఁ దనకుఁ గలిగియున్న యవస్థునిని స్ఫుటపఱచెను. ఇట్లాక్షేపించబడి శంకరుడు

శ్లో. కంఠాం వహామి దుర్బుధే! తవ పితౄసి దుర్భరామ్

శిఖాయజ్ఞోపవీతాభ్యాం శృతే ర్భారో భవిష్యతి.

స్త్రీలచే దిరస్కరించబడి కృష్ణుఱు వారిమీదనే పేక్షఁజూచు నీతండ్రిచేతఁ గూడ భరించశక్యముగాని. కంఠను శిఖాయజ్ఞోపవీతములు తీసివేసి నేను వహించు చున్నాను. గాడిదకూడ మోయఁజాలని బొంతయని మండనువాక్యము. నీతండ్రి చేతఁగూడ భరించశక్యముగాని బొంతనని శంకరువాక్యము. అగాడిద నీతండ్రియే యని యభిప్రాయము. ఐత్యు లోకాక్ కర్మచితాక్ బ్రాహ్మణో నిర్వేద మాయాత్ (బ్రాహ్మణుండు కర్మఫలగు లోకులఁ బరీక్షించి చింతింపవలయును.) యదహరేవ విరజేత్ తదహరేవ ప్రవ్రజేత్ (అట్లు చింతించి యేదినమున విరక్తుఁడగునో యాదినము నన్యసించవలయును) బ్రహ్మచర్యాద్వా గృహాద్వా వనాద్వా సన్యస్య శృణోంకుర్యాత్ (బ్రహ్మచర్యాశ్రమమునుండికాని గృహస్థాశ్రమమునుండికాని వానప్రస్థాశ్రమమునుండి కాని సన్యసించి వేదాంతశ్రవణము చేయవలెను.) సకర్మణా నబ్రజయా భనేన త్యాగే నై కే అమృతత్వ మానశుః (కర్మచేతను సంతానముచేతను దానముచేతను మోక్షమున బొందరు) అశ పరివౌ డ్వివర్ణవాసా ముండోఽపరిగృహః (అటుగాక సన్యాసి కాఁచి యవసనములు గట్టి జుట్టు గొరిగించుకొని భిక్షదాపు సేవరివలన నేమియుఁ బరిగృహింపక యుండునది.) ఇట్టివిధుల బోధించు శుక్రులకు భారమగునుగావునఁ దచ్చిఖాయజ్ఞోపవీతము లవశ్యము పరిహరించఁదగినవి. అందువలనఁ దద్భారమోక్షమునకుఁగూడ గంభ వహించు నా నుబుద్ధి చెలియనేరక యాక్షేపించు నీవే దుర్బుధిని కాని నేను గానఁ యింత విరివియైన యుక్తరమొసంగుటయు మండనుండు

శ్లో. త్యక్త్వా పాణిగృహీతీం స్వా మశక్త్యా పరిరక్షణే

శిష్యపుస్తకభారేచ్ఛ రావ్యభ్యాతా బ్రహ్మనిష్ఠతా.

(ప్రాపించలేక పెండ్లమును వదలిపెట్టి శిష్యులయొం బుస్తకములయు భారము నిచ్చుచు నీబ్రహ్మనిష్ఠ వెలిగినట్లే యున్నది) మృని మరల నధిక్షేపించెను. అంత నయ్యతిపతి

శ్లో. గురుశుశ్రూషణాలస్యా తస్మాదర్థ్య గురోఃకులాత్

స్త్రీయశ్శుశ్రూషమాణస్య వ్యాభ్యాతా కర్మనిష్ఠతా.

(గురుశుశ్రూషచేయఁజాలక యింటికిఁ దిరిగివచ్చి స్త్రీలకు శుశ్రూషచేయు నీకర్త నిష్ఠయే వెలుగుచున్న) దని చిత్రధిక్షేపించ మరల మండనుండు

శ్లో. స్థితోసి యోషితాం గర్భే. తాభిరేవ వివర్ధితః

అహో కృతఘ్నుతా మూర్ఖ! కథం తావన నిందసి?

(స్త్రీగర్భమునఁ బడితిని. వారిచేతనే వర్ధిలజేయఁబడితిని. అరకే కృతఘ్నుత!
 మూర్ఖ! వారినే యెట్లు దూషించెదవు?) అని నుడువుటయు భగవానుఁడు
 శ్లో. యాసాం స్తనయం త్వయా వీతం యాసాం జాతోసి యోనితః
 తాసు మూర్ఖతమ! స్త్రీషు పశువ ద్రిమనే కథమ్!

(ఎవరి స్తనము నీచే గుడువఁబడియెనో యెవరి యోనినుండి పుట్టితివో ఓశు
 వువతి నెంతయు మూఁఁడవై వారియం దెట్లు రమించుచుంటి) పని ప్రితిపెప్పెరు.
 మగల మండను మఖమునుండి ప్లవీ వీరహత్యా మవాపర్చితి పట్న నుద్వాస్య యత్కతః
 (ప్రియత్నపూర్వకముగా గార్హప త్యాహవనీయ క్షిణాగ్నుల నుద్వాసనచేసి
 “వీరహావా దేవానాం యాస్మిముద్వాసయతే” (ఎవఁడు దేవతాసంబంధములగు నగ్నుల
 నుద్వాసనచేయుచున్నాఁడో వాఁడు వీరహత్యచేసినవాఁ డగుచున్నాఁడు) డను శ్రుతిసిద్ధ
 మగు వీరహత్యకు బొందుచున్నా) పని వచ్చిన యాక్షిణ్యము శ్లో. ఆత్మహత్యా
 మవాత్సస్య దుశ్చిత్వా పరంకదం నీవు పరమాశ్మ నెఱుంగక “అనన్యేవ స భవతి,
 అచచ్చిహ్నేతి వేదచో” బ్రహ్మము లేదని తెలిసికొననేని వాఁడు లేనివాడ యగు
 చున్నాఁడు)

శ్లో. అన్యథా సంత మాత్మానం యోస్యథా ప్రతిపద్యతే
 కిం తేన నకృతం పాపం చోరే నాత్మాపహరిణా!

(ఎవఁ డొకరినున్న యాత్మ నొకరిని నెఱుంగుచున్నాఁడో యాత్మాపహ
 రియుఁ జోరుఁడు నగు వానిచే నేపాపము చేయఁబడదు?) ఈమొదలగు శ్రుతులవలనఁ
 బ్రతిపాదించుటకు నాత్మహత్యకు బొందుచున్నాఁడవు) అని పరిహరించెను. మండన
 మిశ్రుఁ డెట్లు శంకరహక్యాయర్థమునఁ గట్టువడి వైయు క్రిలోఁపక తుదకు, శ్లో. దేవా
 రికాన్ మౌనయత్వ కథం స్తేనవ దాగతః? (ద్రావరపాలకులఁ గనుబ్రామి దొంగవలె
 గోదలెత్తట్లు వచ్చితివి) అని మోటుమాటలకు దిగుటయు, శ్లో. భీతుభ్యోన్న మదత్వా
 త్వం స్త్రోమ ద్ద్యోత్యసేకథం (భీతువుల కన్నముపెట్టక దేగవలె నీవెట్లుకుడుచుమాటిని)
 అని శంకరుఁడుగూడ భార్యము నవలంబించెను. ఇట్లుప్రత్యుత్తరములచేత బరాభివేదించి
 వైనఁ బుణ్యపరక, శ్లో. కర్మకాలే నసంభాష్య అహం మూర్ఖేణ సంప్రతి (ఇకకర్మ
 కాలముగాని మూర్ఖునితో భాషించుదగను) అని నూనముఁబున యత్నించుడు భగవా
 నుఁడు, శ్లో. అహం! ప్రకటితం జ్ఞానం యతిభంగేన భాషిణా (అహం! యతిభంగముతో
 భాషించు నీజ్ఞానము. బయలుఁ బడినది) అని తన్మోఘకమునఁ దప్పబట్టెను. సంభాష్య
 అహంనీ సంభాష్యకమున పినుధి. సంభాష్యహమనినగాని యట నిర్దుష్టము గాదు.
 అప్పుడు భంగభంగమగుటయే కాక పాదాంశమునఁ బదము విడిచిపోవనిని యతిభంగ
 ముగూడ నగును. అంతఁ గిందఁబడినను నాయెట్లే గెలిచె నన్నరిని శ్లో. యతిభంగే
 ప్రకృతస్య యతిభంగో నహిషభాక్ (యతిభంగమునఁ బ్రవర్తించునాకుఁ దత్సూచక
 మగు యతిభంగము దోషభాషి కానేరదు) అని వుండనుఁడు ననుర్ధించెను.

- ౧ మెడకొ కిషకరావు దేశములుగారు, నల్లపల్లి.
 ౨ వావిళ్ళ వెంకటేశ్వరశాస్త్రిగారు, చెన్నపట్టణము.
 ౩ తిప్పరాజు కామేశ్వరరావుగారు, కరణము, దుగ్గిరాల.
 ౪ తిరుమలనల్ల్యాక్ చక్రవర్తివరదాచార్యుల ఆయ్యవార్లంగారు,
 శాలాపురము.

- ౫ రాయచూరి బండేరావుగారు, అయినాపురము.
 ౬ రాజా మంత్రిప్రగడ రాఘవరావుగారు - లింగిరి.
 ౭ చిక్కరాజు మట్టపల్లిరావుగారు - చేలకుర్తి.
 ౮ నాదరగుల్ సంగమేశ్వరరావు దే॥ గారు శ్రీశ్రీ జగద్గురు
 పుష్పగిరి సంస్థానపు టేజంటు.
 ౯ అద్దంకి ... తిరువేంగడతాతదేశికాచార్యులయ్యవార్లంగారు.
 తక్కెళ్ళపాడు.

- ౧౦ మియ్యాపురం రామకృష్ణారావుగారు, కొల్లాపురం.
 ౧౧ మల్లాది నరసింహమూర్తిగారు, ప్లేడరు, గురజాల.
 ౧౨ కురికాల వెంకటేశ్వరరావుదేశములుగారు, పులిగెళ్ళ.
 ౧౩ రాజా మంత్రిప్రగడ వెంకటహనుమంతరావుగారు, లింగిరి.
 ౧౪ జింకా వెంకటసుబ్బారావుగారు, వకీలు, గురజాల.
 ౧౫ వద్దిరాజు సత్యనారాయణరావుదేశపాండ్యగారు, మేడిపల్లి.
 ౧౬ గొట్టెపర్తి సుబ్బారావుగారు, వకీలు, సింగరేణికాలరీసు.
 ౧౭ మారేపల్లి వెంకటకిషకరావు, మాధవరావు దేశములుగార్లు
 కాకర్లపల్లి.

- ౧౮ దంటు లక్ష్మీనరసింహముగారు - సుద్దపల్లి.
 ౧౯ మద్దూరి సాంబయ్యగారు - పొగాకుకంపెని - పరుచూరు.
 ౨౦ ముద్దు చంద్రయ్య, మారేపల్లి మారుతిరావు దేశములుగార్లు
 కొత్తపల్లి.

- ౨౧ పెసర వెంకటరెడ్డి దేశములుగారు, ఎల్లారెడ్డిపల్లె.
 ౨౨ గడ్డం వెంకటనరసింహరెడ్డి దేశములుగారు, చెటుకుపల్లి.
 ౨౩ చావలి ఆవధానులుగారు,
 బట్టలస్వామిగారి మేనేజరు, సికింద్రాబాదు.
 ౨౪ మల్లెల శ్రీరామమూర్తిగారు, బెజవాడ

అభినవసరస్వతి

సంపాదకుడు-నాగరఖండస్వర్ణకారవ్యవహారాది బహుగ్రంథకర్తయగు
జానపాటి పట్టాభిరామశాస్త్రి.

ఇది యోగమాసపత్రిక. ఇందు వర్ణాశ్రమధర్మబోధక గ్రంథములును విమర్శనము
జాన పాఠ్యములును బ్రకటింపబడును. చందా సం॥ 1 రు 3-0-0

ఈ కార్యస్థానమున వెలకు దొరకు పుస్తకములు.

1 విరూపాక్షపీఠగురువరంచర	...	0	2	0
2 వీరిగీతలు (నుమతికతకము, దానిశ్లోకములు)	...	0	2	0
3 వాసంతికాపరిణయ నాటకము	...	0	4	0
4 కరిడీజ్ ధౌరిజీ [ప్రాచీనప్రబంధము]	...	0	4	0
5 విశ్వబ్రాహ్మణబ్రహ్మండనము, బ్రాహ్మణబ్రహ్మచారము	...	0	2	0
6 విగ్రహారాధన ఖండనఖండనము	...	0	4	0
7 స్వర్ణకారవ్యవహారము	...	1	8	0
8 కుష్ఠాంధసూరికృష్ణచరితము	...	0	10	0
9 మూలసంహిత (ఆంధ్రము)	...	2	0	0
10 భారతీయప్రబోధము (వీరుపాటి చిదంబరశాస్త్రి)	...	0	4	0
11 ధర్మనిర్ణయము	...	0	4	0
12 ఆశ్వుశ్యతానివారణఖండనము(మల్లాదిరామకృష్ణచయనలుగారు)	...	0	8	0
13 స్కాండమహాపురాణాంతర్గత నాగరఖండము (1 సంపుటము)	...	1	0	0
14 దీటా నాగరఖండము (2 సంపుటము)	...	1	8	0
15 దీటా నాగరఖండము (3 సంపుటము)	...	1	8	0
16 దీటా నాగరఖండము (4 సంపుటము)	...	1	8	0
17 చుట్టాటివీరచరిత్ర	...	0	12	0
18 భాగవతరహస్యములు	...	0	4	0
19 సోమేశ్వరకథలు	...	0	2	0
20 జాతకచర్య (స్వీయలచరిత్ర)	...	1	8	0
21 వధూకాంబరీనిదంబనము	...	0	4	0

అభినవసరస్వతీ కార్యస్థానము, జానపాడు, విడుగురాలపాస్ట్రు,
గుంటూరు జిల్లా.